

nasprotstva, opravičuje se ter pravi, da ne mara za mnenje, katero imajo „viri illustrissimi“, kateri se bojda ne menijo za „das lebendige, gegenwärtige“, ampak trdijo, da „wer derlei zu beschreiben und zu ergründen sucht, ist ein „literat“, also ein „oberflächlicher, unwissender mensch“. Da to pojasnim, hočem podati v poskus začetek 16. poglavja — „die wahl fürs leben —“, ki počimlje tako-le: „Eingebracht ist die fechsung. Hoch aufgeschichtet stehen um das haus herum die heukogel. Die pferde, kühe, schafe und ziegen glänzen vor wohlbefinden. Behaglich streckt sich der haushund vor der schwelle aus und blickt unverwandt auf den domačín. Dieser sitzt auf einem steine in der hausflur und schmaucht gemüthlich aus seiner stummelpfeife.“ Po tem poskusu se menda ne bomo več hudovali na urednike nemških zabavnih listov, ki, kakor Krauss na str. 644 bridko toži, nečeje objaviti neke hrvaške pripovedi, katero je on predelal. Pomislite: „seit einem jahre kugelt sich (?) das manuscript in verschiedenen redactionen herum . . .“ Da, da, ti presneti uredniki nimajo razuma za jugoslovanski humor! (Dalje prihodnjič.) Dr. Janko Babnik.

II.

Jezičnik.

Knjiga slovenska v XIX. veku. A. Spisal J. Marn. XXIII. leto. Natisnil in založil Jos. Rudolf Milic. V Ljubljani 1885. 8, 94 str. Cena 60 kr., po pošti pod križnim zavitkom 65 kr.

Kakor znano, jel je Jezičnik razpravljati z XXI. tečajem knjigo novoslovensko od srede 16. do konca 17. stoletja, XXII. tečaju njegovemu so bili predmet književniki slovenski preteklega veka, XXIII. letnik pa se bavi s slovstvom slovenskim skoraj do srede 19. stoletja ter nam opisuje književno delovanje petdeset več ali menj znamenitih pisateljev. Z velikim veseljem mora pozdravljati vsak prijatelj slovenske knjige i to zadnje (po lanskem „Učiteljskem Tovarši“ ponatisneno) delo učenega g. profesorja; saj je dičijo z jedne strani vse, v „Ljubljanskem Zvonu“ že večkrat pohvalno omenjene prednosti pisateljeve, z druge strani pa mora snov sama, razpravljajoča slovstvo našega veka, obradostiti in z nekakim ponosom naudati srce vsakega rodoljubnega Slovenca, ako jo primerja z žalostno tvarino zadnjih dveh „Jezičnikov“. Kajti iz posameznih književnikov te dobe na „razgled“ postavljeni posnetki očitujejo nam dovolj jasno in neovržljivo, da se naša mila materinščina v kljub vsemu ponemčevalnemu pritisku preteklih vekov, v kljub vsem drugim neprilikam in oviram ni dala zatreti, ali „brevis manu“ iztrebiti, da je marveč ravno v našem stoletju po umnem likanji domoljubnih móž lepo napredovala in se v kratkem času tako krepko razvila, da ji v tem obziru niti v večjih, svetovnih literaturah ni najti primere.

Svoje gradivo je nabral g. pisatelj liki marljivi bučelci iz mnogih, deloma marsikomu drugemu nepristopnih virov, po katerih nam podaja iz življenja posameznih književnikov le najvažnejše črtice ter nam navešča s posnemanja vredno, le njemu lastno vestnostjo in natančnostjo, kje, pri kom, kedaj, v koliko izdajah (sem ter tam celó v koliko izvodih) da je prišla vsaka knjiga na svetlo. Pri pisateljih, o katerih je bil že v prejšnjih „Jezičnikih“ govoril obširneje (Metelko, Ravnikar, Kopitar i. dr.), zavrača nas na dotično mesto, o drugih omenja natančno vse že objavljene životo-pise in slovstvene razprave ter jim pogosto pristavlja kratke, označujoče ocene veljavnih razsojevalcev. Pri vseh knjižnih in životopisnih vestéh so navedeni dosledno viri, iz katerih so zajete. Da pa g. pisatelj svojih virov ni prepisaval kar brez premisleka, razvidno je iz tega, da tudi v letošnjem „Jezičniku“ popravlja napačne njih trditve (gl. n. pr. str. 46., Martin Kuralt). Te prednosti, katerim se pridružuje še skozi in skozi pravičen, vsakemu, tudi ne znanstveno izobraženemu človeku lahko umljiv jezik in krepek, češče duhovit slog, podajajo neprecenljivo vrednost Marnovi knjižici, ki je vrhu tega popolnoma prosta tiskovnih pogreškov (oblika „natisno“ na str. 24. vrsta 12 od spodaj gre najbrž na rovaš izvirnikov).

Vendar ne smem in ne morem zamolčati*) jedne, že večkrat grajana hibe, ki kazi tudi letošnji „Jezičnikov“ tečaj, kakor vse prejšnje, to je pomanjkanje znanstvene metode in vsled tega preglednosti; pisatelji namreč niso razvrščeni niti po deželah ali narečjih, niti po abecednem ali strogo kronološkem redu, niti po medsebojnih zvezah (izvzímši morebiti najznamenitejše, kakor Preširna in njegov krog). Za Kranjcem Metelkom (1789—1860) n. pr. govori se o Štajerci J. P. Ješenaku (1755—1827), za Goričanom Staničem, o Kranjci p. Paškalu Škrbinci, za Korošcem Urb. Jarnikom, o Štajerci P. Daniku, za Kranjcem M. Ravnikarjem, o Štajerci L. Volkmerji i. t. d. Vsled tega v obče bralec ne more razvideti, kako so pisatelji medsebojno vplivali, navduševali se in v pisavi ali vspevali ali rakovo pot hodili.

A vkljub temu moramo to knjižico toplo priporočati vsemu slovenskemu občinstvu, zagotavljajoč je, da se bode iz nje naučilo marsikaj novega in zanimljivega.

*) Vém sicer, da se bom znova silno zameril, ne blagemu g. profesorju, pač pa duhovnemu kritikastru „Slovenčevemu“, ki navdahren „prave, krščanske ljubezni“ porabi vsako primerno ali neprimerno priliko, da mahne po meni s kolom ali cepcem. Vendar: „Naturam expellas furca, tamen usque recurret.“ Kadar se domislím učenega g. strokovnjaka in njegove zveze z „Jezičnikovim zvestim čitateljem“, vselej mi pridejo nehoté na um znane Goethejeve besede v Faustu:

Es thut mir lang' schon weh,

Dass ich dich in der Gesellschaft seh'.

Pis.